

Populární kultura

Ideální typ folklóru

- ▶ Kultura jednotlivých lokálních komunit v tradiční společnosti
- ▶ Vazba na každodenní život
- ▶ Nejsou striktně odděleny role umělce a publika
- ▶ Výrazně lokální charakter
- ▶ není mediálně zprostředkována – orální tradice
- ▶ (není masová)

Obřady a rituály

- ▶ Bobby Alexander – 2 stránky rituálu:
 - ▶ představení
 - ▶ proměna

- ▶ Catherine Bellová
 - ▶ rituál jako pragmatický kompromis mezi úplností a jednoduchostí
 - ▶ 3 teoretické přístupy ke zkoumání rituálu:
 - ▶ jako **výraz paradigmatických hodnot** smrti a znovuzrození
 - ▶ jako **mechanismus přivedení jedince do společenství** a založení entity
 - ▶ jako proces za **účelem společenské přeměny, katarze**, ztělesnění **symbolických hodnot**, vymezení povahy toho, co je skutečné

Na cestě k (moderní) populární kultuře

- ▶ Karneval v kultuře středověkého světa
- ▶ Proces transformace společnosti v moderní době
- ▶ Znak „moderní“ populární kultury

Procesu modernizace

▶ Urbanizace

- ▶ Nelokální charakter
- ▶ Konfrontace s „vyšší“ kulturou

▶ Technický rozvoj

- ▶ Postupné zprostředkování médií
 - ▶ Zmasovění
-

▶ Proměna světa práce

- ▶ Volný čas

▶ Proměna času

- ▶ Rodina, tradice
-

Charakteristiky populární kultury

- ▶ Určená k masové spotřebě
- ▶ Disponuje vlastními „novými medií“
- ▶ Snadná požitelnost
- ▶ Deformace původních kulturních rysů (spotřeba, trh)

- ▶ *B. Pascal (1623 – 1622)*
 - ▶ *Nudu považuje za specifikum lidské existence. Lidé vnitřní puzení ke klidu.*
 - ▶ *Když ale dojdou klidu, jsou konfrontováni v mysli svou vlastní smrtelností, což je jim nepříjemné.*
 - ▶ *Proto nás to také stále nutí k rozptýlení, a dlouhou chvíli neseme velmi špatně.*

Vyšší a nižší kultura (?)

- ▶ V čem je vlastně rozdíl?
 - ▶ Forma, Žánr, Obsah... (?)

- ▶ Charakteristika nízké kultury (U. Eco)
 - ▶ Cena
 - ▶ Emoce
 - ▶ Test času

Teorie populární kultury - hlavní školy

- ▶ **Frankfurtská škola**
 - ▶ T.W Adorno, M. Horkheimer

- ▶ **Politická ekonomie**
 - ▶ A. Gramsci, S. Hall
 - ▶ Hegemonie, Ideologie

- ▶ **Strukturalismus a sémiologie**
 - ▶ U. Eco, R. Barthes

Kulturní průmysl

- ▶ **Walter Benjamin (1892 – 1940)**
 - ▶ Umělecké dílo ve věku své technické reprodukovatelnosti
 - ▶ Aura (uměleckého díla)
 - ▶ Technická reprodukovatelnost
 - ▶ Demokraticizace umění (?)

- ▶ **T.W.Adorno (1903 – 1969)**
 - ▶ **O fetišovém** charakteru v hudbě a regresi sluchu
 - ▶ Degenerace vkusu
 - ▶ Fetišový – zbožní charakter

Kulturní průmysl

- ▶ Zdání: demokratičnosti, individuality a diverzity

X

- ▶ Realita: autoritářství, konformita a standardizace

- ▶ “Zábava je pokračováním práce v pozdním kapitalismu. Je vyhledávána tím, kdo se chce vyhnout mechanizovanému pracovnímu procesu, aby se na něj znovu připravil.“

- ▶ Adorno-Horkheimer (1989: 156)

Masová komunikace

- ▶ velký rozsah
- ▶ jednosměrný tok
- ▶ asymetrie
- ▶ neosobní a anonymní
- ▶ propočítaný vztah
- ▶ standardizovaný obsah

Masová kultura

- ▶ není tradiční
- ▶ není elitní

- ▶ je produkována masově
- ▶ je populární (pop x folk)
- ▶ je komercializovaná
- ▶ je homogenizovaná

Tradice kritiky masové kultury

- ▶ diskuse o technice a umění ve 20. letech vesměs optimistická, ve 30. letech strážlivění (viz také W. Benjamin)
- ▶ **kritika zprava** – konzervativní kulturní kritika
 - ▶ předchůdcem Matthew Arnold (1822-1888), *Culture and Anarchy* (1869) – culture – „the best which has been thought and said in the world“
 - ▶ Frank Raymond Leavis (1895-1978) – 30.-50. léta v Británii – literární kritika, *Mass Civilisation and Minority Culture* (1930)
- ▶ **kritika zleva** – varianty marxismu
 - ▶ 30. léta – frankfurtská škola

Dwight Macdonald

▶ Tradiční kultura

- ▶ Highbrow Culture
- ▶ Lowbrow Culture

- ▶ Vysoká a lidová paralelní, nikoliv konkurenční

▶ Jevy v moderní kultuře

- ▶ Mass Culture – kopíruje a míchá vysokou a lidovou kulturu
- ▶ Middlebrow Culture – korupce vysoké kultury

- ▶ „Masscult and Midcult.“ *Against the American Grain.* (1962)

Populární kultura jako téma kulturálních studií

Populární kultura a kulturní studia

- ▶ Teorie populární kultury je jiným pohledem na principiálně stejný okruh fenoménů, jako je teorie masové kultury:
 - ▶ teorie **masové kultury** zpravidla vidí masy jako **pasivní** příjemce sdělení produkovaných kulturním průmyslem,
 - ▶ teorie **populární kultury** zdůrazňuje **aktivní**, kreativní roli společenských „aktérů“, kteří produkují kulturní významy masově distribuovaných textů.

Ideologické předpoklady pojmu populární kultura v kulturálních studiích

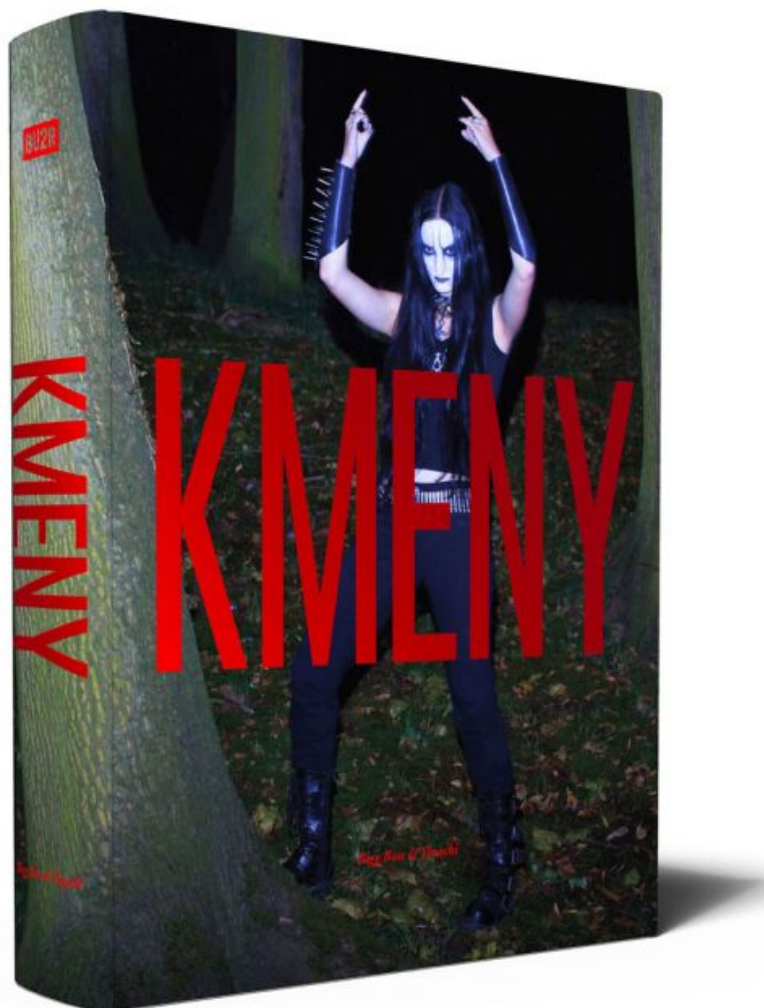
- ▶ „Populární kultura je vytvářena podrobenými lidmi v jejich vlastním zájmu ze zdrojů, které také kontradiktorně slouží ekonomickým zájmům těch, kteří vládou. Populární kultura je vytvářena zevnitř a zespodu, nikoliv vnučována zvenku či shora, jak se domnívali teoretikové masové kultury.“ (John Fiske: *Reading the Popular*, London 1989, s. 2)
- ▶ Pojem populární kultura je v kulturálních studiích obvykle vázán na marxistická či výrazně levicová politická a ideologická východiska.
- ▶ Bývá líčena jako „kultura resistance“.

Pojem subkultura

- ▶ Označuje specifickou kulturu skupiny lidí, kteří sdílejí zvláštní hodnoty a normy, v nichž se rozcházejí s majoritní či dominantní kulturou či společností.
- ▶ Antropologický pojem kultura je východiskem – vztahuje se k celku způsobu života.
- ▶ V pohledu kulturních studií často **subverzivní rysy**, opozice.
- ▶ Sféra tvorby autentických významů a hodnot, jež jsou pak **korumpovány masovou kulturou**.

Postmoderní kultura

Postmoderna a umění

- ▶ Hodnota uměleckého díla – historicky a společensky podmíněné preference
- ▶ Sbližování (vysokého) umění a popkultury
- ▶ Styl a obsah
- ▶ Reference, odkazování, koláž
- ▶ Interpretace – nehledá pravdu
- ▶ Nahrazení sémantiky syntaxí (Koukolík).

Zkouška

- ▶ Semestrální práce – max. 30 bodů
- ▶ Test (35 otázek) – max. 70 bodů

- ▶ Celkem max. 100 bodů

- ▶ Absolvování
 - ▶ Odevzdat práci
 - ▶ Test na min. 36 bodů
 - ▶ V součtu min. 51 bodů